

DOI 10.31865/2414-9292.23.2025.335500

УДК 378.016:811'243:373.3

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ІНОЗЕМНА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

Олена Ішутіна

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Донецька обл., Україна
ORCID ID 0000-0002-7801-4205
olenaishutina@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена обґрунтуванню ефективності використання ментальних карт під час викладання курсу «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» у процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів. Авторка аналізує теоретичні основи застосування ментальних карт як освітньої технології, що базується на принципах когнітивної психології та теорії асоціативного навчання. Дослідження демонструє, що ментальні карти поєднують логічну структуру з візуальними образами, активізуючи роботу обох півкуль мозку та забезпечуючи ефективне запам'ятовування інформації.

У статті розкрито специфіку використання ментальних карт для розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, говоріння та письма. Особлива увага приділена формуванню лексичної та граматичної компетентності через створення семантичних полів і візуалізацію граматичних структур. Автор представляє детальний алгоритм використання методу на прикладі заняття з теми “Classroom Management Strategies”, демонструючи п'ятиетапну структуру роботи з ментальними картами.

Дослідження підтверджує багатоаспектні переваги застосування ментальних карт: підвищення мотивації студентів, розвиток критичного мислення, формування навичок співпраці та самостійної роботи. Особливо підкреслюється подвійна цінність методу для майбутніх учителів як засобу власного навчання та педагогічного інструменту для професійної діяльності. Висновки свідчать про ефективність ментальних карт у формуванні іншомовної професійної компетентності та методичної готовності майбутніх педагогів.

Ключові слова: ментальні карти; майбутні учителі початкових класів; іноземна мова за професійним спрямуванням; іншомовна професійна компетентність; візуалізація навчального матеріалу; інноваційні методи навчання; мовленнєва діяльність; педагогічна підготовка; асоціативне навчання; критичне мислення.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасна система підготовки майбутніх учителів початкових класів передбачає формування не лише предметних компетентностей, а й розвиток навичок професійного спілкування іноземною мовою. Курс «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» відіграє ключову роль у підготовці педагогічних кадрів, здатних працювати в умовах інтеграції України до європейського освітнього простору та глобалізації освітніх процесів. Проблема ефективного засвоєння іноземної мови

майбутніми вчителями початкових класів набуває особливої актуальності в контексті необхідності формування їхньої професійної іншомовної компетентності. Традиційні методи навчання часто не забезпечують достатнього рівня мотивації та активізації пізнавальної діяльності студентів, що призводить до формального засвоєння навчального матеріалу без глибокого розуміння його практичного застосування в майбутній професійній діяльності.

Особливістю підготовки майбутніх учителів початкових класів є необхідність інтеграції іншомовних знань із педагогічними навичками, формування здатності до міжкультурної комунікації в освітньому середовищі. Студенти повинні не лише оволодіти іноземною мовою на достатньому рівні, а й навчитися використовувати її як засіб професійного спілкування, засвоєння педагогічного досвіду країн світу, участі в міжнародних освітніх проєктах.

Аналіз сучасного стану викладання іноземних мов у закладах вищої освіти педагогічного профілю свідчить про необхідність впровадження інноваційних методів навчання, які б сприяли активізації розумової діяльності студентів, розвитку їхніх творчих здібностей та критичного мислення. Одним із перспективних напрямів удосконалення методики викладання іноземних мов є використання ментальних карт (mind maps) як засобу структурування, візуалізації та систематизації навчального матеріалу. Ментальні карти дозволяють створити цілісну картину предметної галузі, встановити логічні зв'язки між окремими елементами знань, активізувати асоціативне мислення та пам'ять студентів. Використання цього методу в процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів має особливе значення, оскільки формує не лише іншомовну компетентність, а й методичну готовність до застосування інноваційних технологій у власній педагогічній практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи використання ментальних карт у навчальному процесі закладено в роботах Т. Бьюзена, який розробив концепцію радіантного мислення та обґрунтував ефективність застосування ментальних карт (mind maps) для активізації розумової діяльності. Дослідник довів, що ментальні карти відповідають природним особливостям функціонування людського мозку, який працює за принципом асоціативних зв'язків і радіантного мислення. Дослідження F. Murni (2017) засвідчило, що використання ментальних карт сприяє кращому запам'ятовуванню лексичного матеріалу, розвитку навичок говоріння, зокрема створення текстів-описів, активізації творчого мислення студентів.

Вітчизняні науковці також приділяють увагу проблемі впровадження інноваційних методів навчання іноземних мов. Так, Т. Колтунович та О. Поліщук

(2019) характеризують особливості використання ментальних карт як засобу візуалізації в процесі викладання соціальної психології у закладах вищої освіти; О. Ішутіна (2024) акцентує увагу на ефективності використання ментальних карт для озвитку медіапедагогічної компетентності майбутніх учителів початкових класів; І. Лобачова (2024) досліджує майндмеппінг як інструмент візуалізації і систематизації іншомовного матеріалу на уроках англійської мови; Н. Моргунова та С. Приходько (2020) фокусуються на практичних прийомах використання металних карт у навчанні англійської мови студентів інженерних спеціальностей; І. Фецько (2025) досліджує використання ментальних карт як засобу візуалізації навчального матеріалу у формуванні мовної й мовленнєвої компетентності студентів-іноземців.

Водночас аналіз наукової літератури свідчить про недостатнє вивчення специфіки використання ментальних карт під час викладання курсу «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» для майбутніх учителів початкових класів. Більшість досліджень присвячена загальним питанням застосування ментальних карт у навчанні іноземних мов, але не враховує особливості підготовки педагогічних кадрів та специфіку професійно орієнтованого навчання.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні ефективності використання ментальних карт під час викладання курсу «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» в процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Результати дослідження. Ментальні карти як освітня технологія базуються на фундаментальних принципах когнітивної психології та нейронаук, становлячи собою потужний інструмент структурування та візуалізації знань. Концепція, розроблена Т. Бьюзен (2024), ґрунтується на глибокому розумінні того, як людський мозок природним чином обробляє та структурує інформацію, створюючи складні мережі взаємопов'язаних понять та асоціацій.

Теоретичну основу ментальних карт складає теорія асоціативного навчання, яка демонструє, що людська пам'ять функціонує через створення зв'язків між різними елементами знань. У цьому контексті ментальні карти виступають як засіб візуалізації цих асоціацій, створюючи мережу взаємопов'язаних понять, що сприяє більш глибокому засвоєнню матеріалу та формуванню стійких когнітивних структур. Ментальні карти унікальним чином поєднують логічну структуру, що активізує ліву півкулю, з візуальними образами, кольорами та символами, які стимулюють роботу правої півкулі, забезпечуючи таким чином більш ефективне запам'ятовування та відтворення

інформації.

Теорія множинних інтелектів Г. Гарднера (2021) обґрунтовує необхідність врахування різних типів інтелекту в освітньому процесі, що робить ментальні карти особливо цінним інструментом. Вони одночасно задіють вербально-лінгвістичний інтелект через роботу з текстом, візуально-просторовий через графічні елементи, логіко-математичний через структурування інформації, а також інші види інтелекту, що робить їх універсальним інструментом для різних типів учнів з різними навчальними стилями та перевагами.

Принцип активного конструювання знань реалізується через безпосередню участь студента у створенні ментальної карти, що вимагає глибокого аналізу, синтезу та структурування інформації. Цей процес сприяє не лише механічному запам'ятовуванню, а й формуванню глибокого розуміння матеріалу через особисте осмислення та переструктурування знань у відповідності з індивідуальними когнітивними особливостями студента.

Використання ментальних карт у процесі вивчення іноземної мови має свої специфічні особливості, зумовлені унікальністю мовленнєвої діяльності як складного когнітивного процесу. Розвиток лексичної компетентності відбувається через створення семантичних полів, де нові слова та вирази групуються за тематичним принципом та пов'язуються з уже відомими поняттями, створюючи складну мережу лексичних одиниць. Така організація словникового запасу сприяє формуванню міцних асоціативних зв'язків між лексичними одиницями та полегшує їх активізацію в процесі мовленнєвої діяльності.

Формування граматичної компетентності забезпечується через візуалізацію граматичних структур та правил, що дозволяє представити складні граматичні явища у вигляді логічно організованої схеми. Такий підхід значно полегшує розуміння та засвоєння граматичних конструкцій, особливо для студентів з переважно візуальним типом сприйняття інформації. Розвиток комунікативних навичок відбувається через створення тематичних карт, які служать надійною опорою для говоріння та письма, допомагаючи студентам організувати свої думки та структурувати висловлювання іноземною мовою.

Формування навичок аудіювання та читання професійно-орієнтованих текстів здійснюється через створення концептуальних карт, які відображають основні ідеї, структуру та логічні зв'язки в тексті. Перед прослуховуванням або читанням тексту студенти створюють прогностичні карти на основі заголовка, ключових слів або візуальних опор, що активізує їх фонові знання та полегшує сприйняття інформації. Після роботи з текстом карти доповнюються новою

інформацією, виправляються помилкові припущення та встановлюються додаткові зв'язки між поняттями.

Розвиток навичок говоріння здійснюється через використання ментальних карт як опорних схем для усних висловлювань. Студенти створюють тематичні карти, які служать планом для монологічного мовлення або основою для діалогічного спілкування. Такі карти включають ключові поняття, аргументи, приклади та логічні зв'язки, що допомагає студентам структурувати свої думки та висловлювати їх більш послідовно та переконливо. Особливо ефективним є використання карт для підготовки до професійно орієнтованих дискусій, презентацій та рольових ігор.

Формування навичок письма відбувається через поетапне створення письмових карт, які відображають структуру майбутнього тексту. Студенти спочатку створюють загальний план тексту у вигляді ментальної карти, визначаючи основні ідеї, аргументи та приклади. Потім карта деталізується, додаються конкретні факти, цитати, статистичні дані та інші елементи, необхідні для створення повноцінного письмового тексту. Такий підхід особливо ефективний при написанні есе, звітів, методичних рекомендацій та інших професійно-орієнтованих текстів.

Інтеграція всіх видів мовленнєвої діяльності здійснюється через створення комплексних проєктних карт, які поєднують елементи читання, аудіювання, говоріння та письма в рамках єдиного тематичного проєкту. Такі карти служать інструментом планування, організації та презентації результатів проєктної діяльності, сприяючи формуванню інтегрованих мовленнєвих умінь та професійних компетентностей.

Для майбутніх учителів початкових класів ментальні карти мають унікальну подвійну цінність, виступаючи одночасно як ефективний засіб власного навчання та як потужний педагогічний інструмент для майбутньої професійної діяльності. Засвоєння професійно орієнтованої лексики відбувається більш ефективно завдяки можливості групування спеціальних термінів за тематичними блоками, такими як методика навчання, психологія дитини, організація освітнього процесу, педагогічні технології тощо. Візуальна структуризація професійної термінології сприяє формуванню цілісного понятійного апарату майбутнього педагога та глибшому розумінню взаємозв'язків між різними аспектами педагогічної діяльності.

Інтеграція теоретичних знань з практичними навичками забезпечується через створення комплексних карт, які органічно поєднують теоретичні концепції з конкретними прийомами та методами роботи. Така інтеграція сприяє

формуванню професійної компетентності майбутніх учителів, допомагаючи їм бачити цілісну картину педагогічного процесу та розуміти практичне застосування теоретичних знань. Розвиток креативного мислення відбувається через нестандартне подання інформації, активне використання кольорів, символів та асоціацій, що є особливо важливим для майбутніх учителів, які повинні вміти творчо підходити до організації освітнього процесу та пошуку інноваційних методів навчання.

Практичне впровадження ментальних карт у навчальний процес вимагає чіткого структурування навчальної діяльності та поетапного формування відповідних навичок у студентів. Розглянемо детальний алгоритм використання цього методу на прикладі заняття з теми “Classroom Management Strategies” для майбутніх учителів початкових класів рівня B1-B2.

Структура заняття передбачає п'ять взаємопов'язаних етапів, кожен з яких має конкретне методичне призначення та часові обмеження. Центральним елементом заняття є створення комплексної ментальної карти, що інтегрує професійну лексику, граматичні структури та практичні навички управління класом.

Початковий етап активізації знань (10-15 хвилин) спрямований на діагностику наявного рівня знань студентів та створення мотиваційної основи для подальшого навчання. Студенти в малих групах по 3-4 особи конструюють початкову ментальну карту, використовуючи центральне поняття “Classroom Management” як відправну точку для генерації асоціативних зв'язків. Методичною особливістю цього етапу є мінімальне втручання викладача у процес створення карти, що дозволяє виявити типові помилки та прогалини в знаннях для подальшого цілеспрямованого опрацювання.

Другий етап збагачення змісту (20-25 хвилин) характеризується інтеграцією нової інформації з наявними знаннями студентів. Після опрацювання автентичного професійно-орієнтованого тексту “Effective Classroom Management Techniques” студенти систематизують отриману інформацію, доповнюючи свої карти новою лексикою та концепціями. Використання кольорового кодування є важливим методичним прийомом: червоний колір позначає критично важливі стратегії, синій – теоретичні концепції, зелений – практичні техніки, жовтий – інноваційні підходи. Такий підхід сприяє диференціації інформації та активізації візуальної пам'яті майбутніх учителів початкових класів.

Третій етап інтеграції граматики (15-20 хвилин) демонструє унікальну можливість ментальних карт поєднувати мовні та професійні компетентності.

Граматичні структури органічно вписуються в контекст професійної діяльності через додавання на окремих гілках карти модальних дієслів для вираження рекомендацій, умовних речень для опису стратегій та пасивного стану для характеристики процедур. Такий контекстуалізований підхід до граматики забезпечує не лише механічне засвоєння форм, а й розуміння їх функціонального призначення в професійному дискурсі.

Етап усної презентації (15-20 хвилин) реалізує принцип продуктивного використання мови, коли створена ментальна карта служить опорною схемою для структурованого монологічного висловлювання. Кожна група презентує свою карту протягом 5 хвилин, що вимагає селекції найважливішої інформації та її логічного структурування. Інтерактивний характер презентації забезпечується через запитання та коментарі інших груп, що сприяє розвитку навичок діалогічного мовлення та критичного мислення.

Завершальний етап рефлексії та планування (5-10 хвилин) спрямований на персоналізацію отриманих знань та їх проєкцію на майбутню професійну діяльність. Створення індивідуальної міні-карти “My Action Plan” забезпечує трансформацію теоретичних знань у конкретні практичні стратегії, які студенти планують використати під час педагогічної практики. Домашнє завдання передбачає розширення створеної карти через додавання прикладів з власного досвіду спостереження за роботою вчителів початкових класів та написання рефлексії обсягом 200-250 слів, що забезпечує закріплення матеріалу та розвиток навичок письма.

Методичні переваги описаного підходу полягають в одночасному розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності в межах єдиного тематичного блоку, активізації пізнавальної діяльності студентів через їх безпосередню участь у конструюванні знань, забезпеченні візуальної підтримки для студентів з різними типами сприйняття інформації та можливості диференціації завдань відповідно до індивідуальних потреб та рівня підготовки.

Переваги застосування ментальних карт для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів є багатоаспектними та системними. Насамперед, ментальні карти сприяють формуванню цілісного професійного світогляду, допомагаючи студентам побачити взаємозв'язки між різними аспектами педагогічної діяльності та інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками. Візуальна репрезентація професійних знань полегшує їх засвоєння, систематизацію та відтворення, що є особливо важливим для формування стійкої професійної компетентності.

Використання ментальних карт значно підвищує мотивацію студентів до вивчення іноземної мови професійного спрямування, оскільки робить навчальний процес більш творчим, інтерактивним та особистісно значущим. Студенти отримують можливість самостійно структурувати навчальний матеріал відповідно до своїх індивідуальних потреб та когнітивних особливостей, що сприяє розвитку автономності в навчанні та формуванню навичок самоосвіти. Ментальні карти виступають ефективним засобом розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей, оскільки їх створення вимагає глибокого аналізу інформації, виявлення логічних зв'язків та встановлення причинно-наслідкових відношень. Такі навички є фундаментальними для професійної діяльності вчителя, який повинен вміти аналізувати педагогічні ситуації, приймати обґрунтовані рішення та рефлексувати над власною практикою. Колективне створення ментальних карт сприяє розвитку комунікативних навичок та вмінь співпраці, що є надзвичайно важливим для майбутніх учителів. Студенти вчаться обмінюватися думками, аргументувати свою позицію, приймати колективні рішення та працювати в команді, що безпосередньо корелює з вимогами сучасної педагогічної професії.

Висновки з дослідження. Ментальні карти є ефективним інструментом оптимізації процесу навчання іноземної мови професійного спрямування, який сприяє формуванню компетентних, творчих та методично підготовлених педагогічних кадрів для початкової школи. Застосування цього методу під час викладання курсу «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» для майбутніх учителів початкових класів сприяє підвищенню якості засвоєння іншомовного матеріалу, розвитку комунікативних навичок та формуванню професійної компетентності студентів. Основні переваги використання ментальних карт полягають у їх здатності активізувати пізнавальну діяльність студентів, сприяти кращому запам'ятовуванню та систематизації навчального матеріалу, розвивати творче мислення та навички самостійної роботи. Особливо важливим є те, що цей метод формує не лише іншомовну компетентність, а й методичну готовність до використання інноваційних технологій у майбутній педагогічній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ішутіна, О. (2024). Теорія і методика формування медіапедагогічної компетентності майбутніх учителів початкових класів : монографія. Вінниця : ТВОРИ.
2. Караєва, Н. В. (2021). *Сталий інноваційний розвиток: Створення інтелект-карти*. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського.
3. Колтунович, Т. А., Поліщук, О. М. (2019). Використання ментальних карт як засобу візуалізації у процесі викладання соціальної психології. *Молодий вчений*, № 7.1 (71.1),

19–26.

4. Лобачова, І. (2024). Майндмеппінг як інструмент візуалізації і систематизації іншомовного матеріалу на уроках англійської мови. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, 21, 76–86. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.21.2024.307971>
5. Моргунова, Н. С., Приходько, С. О. (2020). Практичні прийоми використання технології «майдмеппінг» в навчанні англійської мови студентів інженерних спеціальностей. *Педагогічні науки*, №1 (34), 334–339.
6. Фецько, І. (2025). Використання ментальних карт як засобу візуалізації навчального матеріалу у формуванні мовної й мовленнєвої компетентності студентів-іноземців. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*, 19, 21–31.
7. Buzan, T. (2024). *Mind map mastery: The complete guide to learning and using the most powerful thinking tool in the universe*. Jaico Publishing House.
8. Morgan, H. (2021). Howard Gardner's Multiple Intelligences Theory and his Ideas on Promoting Creativity. In F. Reisman (Ed.), *Celebrating Giants and Trailblazers: A-Z of Who's Who in Creativity Research and Related Fields* (pp.124-141). London, UK: KIE Publications.
9. Murni, F. (2017). Improving students' ability in speaking descriptive text by using Mind Mapping. *English language teaching and research*, 1(1), 97–111.

USING MIND MAPS IN TEACHING THE COURSE “FOREIGN LANGUAGE (FOR PROFESSIONAL PURPOSES)”

Olena Ishutina

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Primary Education Theory and Practice Department
SHEI “Donbas State Pedagogical University”
Sloviansk, Donetsk region, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-7801-4205
olenaishutina@gmail.com

Abstract. This article examines the effectiveness of using mind maps in teaching the course “Foreign Language (for Professional Purposes)” in the preparation of future primary school teachers. The research is grounded in cognitive psychology principles and associative learning theory, demonstrating how mind maps combine logical structure with visual imagery to activate both brain hemispheres and enhance information retention. The study reveals the specific applications of mind maps in developing all language skills: reading, listening, speaking, and writing. Particular attention is given to lexical and grammatical competence formation through semantic field creation and grammatical structure visualization. The author presents a detailed algorithm for implementing the method using the example of a lesson on “Classroom Management Strategies,” demonstrating a five-stage structure for working with mind maps.

The theoretical framework draws on T. Buzan's concept of radiant thinking and H. Gardner's theory of multiple intelligences, showing how mind maps address different learning styles and intellectual types. The research emphasizes the dual value of mind maps for future teachers as both a learning tool and a pedagogical instrument for professional practice.

The article provides a comprehensive analysis of mind map advantages in foreign language learning: enhanced motivation, critical thinking development, collaborative skills formation, and autonomous learning promotion. The method facilitates the integration of theoretical knowledge with practical skills, helping students visualize interconnections between different aspects of pedagogical activity. The study confirms that mind maps significantly improve professional vocabulary

acquisition, grammatical competence development, and communicative skills enhancement. The visual structuring of professional terminology contributes to forming a comprehensive conceptual framework and deeper understanding of pedagogical process relationships.

The research concludes that mind maps represent an effective tool for optimizing professional foreign language learning, contributing to the formation of competent, creative, and methodologically prepared pedagogical personnel for primary education. Future research directions include developing detailed methodological recommendations for specific course topics and exploring mind map effectiveness in distance learning environments.

Key words: mind maps; future primary school teachers; foreign language for professional purposes; professional foreign language competence; educational material visualization; innovative teaching methods; language activities; pedagogical training; associative learning; critical thinking.

REFERENCES

1. Ishutina, O. (2024). *Teoriia i metodyka formuvannia mediapedagogichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv* [Theory and methodology of forming media pedagogical competence of future primary school teachers]. Vinnytsia : TVORY. [in Ukrainian].
2. Karaieva, N. V. (2021). *Stalyi innovatsiinyi rozvytok: Stvorennia intelekt-karty* [Sustainable innovative development: Creating an intelligence map]. Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho. [in Ukrainian].
3. Koltunovych, T. A., & Polishchuk, O. M. (2019). *Vykorystannia mentalnykh kart yak zasobu vizualizatsii u protsesi vykladannia sotsialnoi psykholohii* [Using mental maps as a means of visualization in the process of teaching social psychology]. *Molodyi vchenyi, № 7.1 (71.1)*, 19–26. [in Ukrainian].
4. Lobachova, I. (2024). *Maindmeppinh yak instrument vizualizatsii i systematyzatsii inshomovnoho materialu na urokakh anhliiskoi movy* [Mind mapping as a tool for visualization and systematization of foreign language material in English lessons]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty, 21*, 76–86. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.21.2024.307971> [in Ukrainian].
5. Morhunova, N. S., & Prykhodko, S. O. (2020). *Praktychni pryomy vykorystannia tekhnolohii “maindmeppinh” v navchanni anhliiskoi movy studentiv inzhenernykh spetsialnostei* [Practical methods of using the “mind mapping” technology in teaching English to engineering students]. *Pedahohichni nauky, №1 (34)*, 334–339. [in Ukrainian].
6. Fetsko, I. (2025). *Vykorystannia mentalnykh kart yak zasobu vizualizatsii navchalnoho materialu u formuvanni movnoi y movlennievoi kompetentnosti studentiv-inozemtsiv* [The use of mind maps as a means of visualizing educational material in the formation of language and speech competence of foreign students]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi, 19*, 21–31. [in Ukrainian].
7. Buzan, T. (2024). *Mind map mastery: The complete guide to learning and using the most powerful thinking tool in the universe*. Jaico Publishing House.
8. Morgan, H. (2021). Howard Gardner’s Multiple Intelligences Theory and his Ideas on Promoting Creativity. In F. Reisman (Ed.), *Celebrating Giants and Trailblazers: A-Z of Who’s Who in Creativity Research and Related Fields* (pp.124-141). London, UK: KIE Publications..
9. Murni, F. (2017). Improving students’ ability in speaking descriptive text by using Mind Mapping. *English language teaching and research, 1(1)*, 97–111.

Матеріали надійшли до редакції
21.03.2025 р.